

4. jelentés: A szeszesital-fogyasztás megengedett alsó korhatára 1998. március

BEVEZETÉS

A Nemzetközi Alkoholpolitikai Központ (International Center for Alcohol Policies, ICAP) jelentéseinek sorában ez a dokumentum az alkoholfogyasztás és -vásárlás törvényes alsó korhatárának megállapításával foglalkozik nemzetközi összehasonlításban. Nem az a célja, hogy állást foglaljon egy adott korhatár mellett vagy ellen, hanem hogy rávilágítson a különböző kormányokat és társadalmakat leginkább foglalkoztató aktuális kérdésekre.

FOGYASZTÁS VAGY VÁSÁRLÁS

Fontos, hogy a kifejezéseket kezdettől fogva világosan értsük. Az alkoholfogyasztás korhatárának meghatározásával kapcsolatos törvények a különböző magatartásformák széles spektrumát foglalják magukba, és meghatározzák, hogy hol, mikor és milyen körülmények között lehet szeszesitalokat fogyasztani és vásárolni. Az alkoholfogyasztás törvényes legalsó korhatára azt a minimális életkort jelenti, amelynek betöltését követően a szeszesital-fogyasztás engedélyezett. Ez eltérhet attól a korhatártól, amelytől kezdve szabad alkoholt vásárolni. Egyes országokban, ideértve Görögországot és Indonéziát, a törvény csupán a szeszesitalok vásárlásánál szab meg korhatárt, és nem foglalkozik a fogyasztás minimális korhatárával.

Az 1. táblázat összefoglaló tájékoztatást nyújt arról - ha rendelkezésre áll ilyen információ -, hogy a különböző országokban melyik az a korhatár, amelytől engedélyezett a szeszesital-fogyasztás és -vásárlás. A bemutatott országok közül 40-ben határozzák meg az alkoholfogyasztás törvényes minimális korhatárát. Más országokból nem kaptunk erre vonatkozó tájékoztatást, bár valószínű, hogy sok helyen nincs ilyen jogszabály. Ahogy az a Megjegyzések oszlopban olvasható, egyes országokban vannak kivételes esetek, vagy különleges körülmények, amelyek befolyásolhatják az alkoholfogyasztás engedélyezett korhatárát. Norvégiában például a vásárolt ital alkoholtartalma számít - sört és bort 18 éves kortól, égetett szeszt 20 éves kortól lehet fogyasztani. Az USA 50 állama közül 31-ben törvény tiltja, vagy korlátozza a 21 éves kor alatt történő alkoholfogyasztást. 26 olyan országban, ahol nem jelzünk kivételes eseteket, 18 év az alkoholfogyasztás engedélyezett alsó korhatára. Négy országban (Egyiptom, Honduras, Oroszország és Szamoa) 21 év a törvényes korhatár. Két országban (Olaszország és Málta) 16, egy országban (Japán) pedig 20 év a szeszesital-fogyasztás minimális korhatára. Kanadában, ahol minden tartományban külön törvény szabályozza az alkoholfogyasztás engedélyezett minimális korhatárát, három tartomány 18, a többi pedig 19 éves kornál vonja meg ezt a határt.

A rendelkezésre álló információkból leszűrhető, hogy a nemzeti törvények általában az otthonon kívüli helyekre vonatkoznak, mint például vendéglőkre, bárókra, éttermekre, éjszakai lokálokra és hasonló szórakozóhelyekre. Ezek a törvények jellemzően nem vonatkoznak az otthoni alkoholfogyasztásra. Az Egyesült Királyság az egyetlen ország, ahol az otthoni alkoholfogyasztás alsó korhatárát törvény szabályozza: itt a törvény azt mondja ki, hogy szülői hozzájárulással öt éves kortól fogyasztható alkohol.

1. TÁBLÁZAT: AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ÉS -VÁSÁRLÁS TÖRVÉNYES LEGALSÓ KORHATÁRA

ORSZÁG	A FOGYASZTÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (FLK)	A VÁSÁRLÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (VLK)	MEGJEGYZÉS
Argentína	18	-	
Ausztrália	18	18	Állami és tartományi törvények tiltják a 18 év alatti személyek részére történő szeszesital-árúsítást és -kiszolgáltatást.
Ausztria	16 (egy tartományban 15)	16, egyes esetekben égetett szeszekenél 18	Az alkohol vendéglátóhelyen történő fogyasztása tartományi szabályozás alá esik. Az FLK általában 16 év. Egyes tartományok az égetettszesz-fogyasztást a 18 éven aluliaknak is tiltják.
Azerbajdzsán	nincs	nincs	
Belgium	15	16	A törvény minden 16 éven aluli személynek tiltja a szeszesitalokat árusító „tánctermekekbe” való belépést (kivéve, ha házasok, vagy ha szülő vagy gyám kíséri őket).
Brazília	18	-	
Chile	18	-	
Cseh Köztársaság	18	18	
Dánia	18	15	Az alkohol 15 éves kortól megvásárolható elvitelre, a szórakozóhelyeken azonban csak 18 éves kortól fogyasztható szeszesital.
Dél-Afrika	18	18	
Dél-Korea	19	19	
Egyesült Államok	21*	21**	* 19 államban a 21 év alatti személyek alkoholfogyasztása nem kifejezetten illegális. ** Néhány államban a 21 éves korhatárra vonatkozó törvény alól van néhány kivétel, pl. szeszesital birtoklása engedélyezett - vallási célokra szülő, házastárs vagy törvényes gyám kíséretében - egészségügyi célból, - magánklubokban és intézményekben, - megfelelő engedéllyel bíró gyártónál törvényes munkaviszony során.
Egyesült Királyság	18	18	Bárokban és egyéb szeszesitalt árusító helyeken az FLK és a VLK 18 év. Étkezéshez az FLK a sör és az almabor esetében 16 év (kivéve a bárokban történő fogyasztást). Szülői beleegyezéssel 5 évnél idősebb gyerekek otthon fogyaszthatnak alkoholt.

Nemzetközi Alkoholpolitikai Központ

ORSZÁG	A FOGYASZTÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (FLK)	A VÁSÁRLÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (VLK)	MEGJEGYZÉS
Egyiptom	21	-	
Észtország	18	18	
Finnország	18	18	
Franciaország	16	16	Mind az FLK, mind a VLK 16 év a szórakozóhelyeken, hacsak a fiatal szülő vagy gyám nem kíséri.
Görögország	-	18	
Grúzia	nincs	nincs	
Hollandia	-	16, 18	Az égetett szeszek esetében a VLK 18 év, felnőtt kíséret mellett 16 év. A sör és bor esetében a VLK 16 év.
Honduras	21	-	
Hong Kong	-	18	
Horvátország	-	18	
Indonézia	-	16	
Írország	18	18	A 18 év alatti fiatalokat beengedik a szórakozóhelyekre, de a 15 év alattiakat szülő vagy gyám kell kísérje.
Izland	-	20	
Izrael	-	18	
Japán	20	20	
Kanada	Albertában, Manitobában és Quebecben 18, az összes többi tartományban 19.	Albertában, Manitobában és Quebecben 18, az összes többi tartományban 19.	Kiskorúak részére felnőttek felügyelete mellett vendéglátóhelyeken engedélyezett az alkoholfogyasztás Manitoba és Új-Brunswick tartományokban, az otthoni ital fogyasztás pedig a Prince Edward-szigeten, Albertában, Brit-Kolumbiában, Ontarióban és Saskatchewanban.
Kazahsztán	-	18	
Kína	nincs	nincs	
Kolumbia	18	18	
Lengyelország	-	18	A 4,5%-nál több alkoholt tartalmazó italok esetében a VLK 18 év. 4,5%-os alkoholtartalom alatt az italok korhatár nélkül vásárolhatók.
Lettország	-	18	
Litvánia	-	18	
Luxemburg	17, 18	18	A szórakozóhelyeken az FLK felnőtt kíséret mellett 17 év.
Magyarország	-	18	
Malajzia	-	18	
Málta	16	16	
Mexikó	18	-	
Moldova	18	18	
Mongólia	-	18	A szülők és gyámok nem kínálhatják alkohollal 18 év alatti gyermekeiket.

Nemzetközi Alkoholpolitikai Központ

ORSZÁG	A FOGYASZTÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (FLK)	A VÁSÁRLÁS LEGALSÓ KORHATÁRA (VLK)	MEGJEGYZÉS
Németország	16, 18	16, 18	A sör és bor esetében az FLK és a VLK egyaránt 16 év, az égetett szeszek esetében 18 év. Sör és bor, csak szülői kíséret mellett, kiszolgálható 16 éven aluliak részére.
Norvégia	18, 20	18, 20	Az égetett szeszek esetében a VLK 20 év, a sör és a bor esetében 18 év.
Olaszország	16	16	
Oroszország	21	18	
Örményország	-	nincs	
Peru	18	-	
Portugália	18	18	
Spanyolország	16	16	16 évet be nem töltött fiatalok csak szülő kíséretében vásárolhatnak bort és sört.
Svájc	18	18	A szövetségi törvény tiltja a 18 év alattiak alkohollal való kiszolgálását. A sör és bor esetében az FLK-t és a VLK-t, amely 14 és 16 év között változik, az egyes kantonok külön-külön szabályozzák.
Svédország	-	18, 20	Az 1. kategóriás sör alkoholmentes, erre nem vonatkoznak korhatár-megkötések. A vásárlás különböző korhatárokhoz kötött, a bolti sörvásárlás korhatára 18 év, az egyéb szeszesitalok vásárlásának korhatára a Systembolaget áruházakban 20 év.
Szamoa	21	-	
Szingapúr	18	18	
Szlovák Köztársaság	18	-	
Szlovénia	18	18	Csak nyilvános helyen, pl. bárókban és diszkókban történő fogyasztásra és vásárlásra vonatkozik.
Thaiföld	nincs	-	
Törökország	-	18	
Türkmenisztán	18	18	
Új-Zéland	18	18	Az arra kijelölt helyeken szülő vagy törvényes gyám felügyelete mellett a 18 év alatti fiatalok vásárolhatnak és fogyaszthatnak szeszesitalt.
Ukrajna	-	21	
Uruguay	18	-	
Venezuela	18	-	

(-) = nem áll rendelkezésre további információ

Kevesebb országban szabályozták törvényben a szeszesital-fogyasztás alsó korhatárát, mint ahányban a vásárlását. 50 országban országos törvényben határozzák meg a szeszesital-vásárlás megengedett alsó korhatárát. Azon országok közül, ahol nem jeleztünk kivételes eseteket, 24-ben 18 évben szabták meg az alkoholvásárlás minimális korhatárát. Ez a korhatár négy országban 16 év, egy országban 20 év, kettőben pedig 21 év.

A szeszesital-vásárlás legalsó korhatárát szabályozó törvények alól számos kivétel mentesít. Ausztriában például egyes tartományokban 18 év alatt tilos égetett szeszt vásárolni a vendéglátóhelyeken, sört és bort azonban már 16 éves kortól szabad. Németországban a törvény aszerint tesz különbséget, hogy a fiatalok szülői felügyelet alatt van-e. A német fiatalok 16 éves kortól felnőtt felügyelete mellett ihatnak és vásárolhatnak szeszes italt, amúgy 18 év a korhatár. Hollandiában égetett szesz vásárlása esetén 18 év a korhatár, felnőtt kísérete mellett pedig 16. Vannak olyan országok, például Új-Zéland és az Egyesült Királyság, amelyekben a törvényi szabályozás aszerint tesz különbséget, hogy az alkoholfogyasztás étkezéssel történik-e. Az Egyesült Államokban szeszesital vásárlása és nyilvános birtoklása, néhány kivételtől eltekintve, 21 év alatt tilos. Az USA-ban és másutt érvényes kivételeket az 1. táblázat jelöli.

ESETTANULMÁNYOK

Ha nemzetközileg áttekintjük az alkoholfogyasztás minimális korhatárára vonatkozó törvényeket, látható, hogy az egyes országok különbözőképpen ítélik meg a fiatalságot és a szeszesital-fogyasztást. Csupán össze kell vetnünk az Egyesült Államokat - ahol a nyugati világban a legmagasabb az alkoholvásárlás megengedett alsó korhatára - Európával és Ausztráliával - ahol vagy egyáltalán nincs erre vonatkozó törvényi szabályozás, vagy a korhatár 16-18 év -, hogy érzékeljük, mennyire eltérően viszonyulnak az egyes országok kormányai a fiatalok szeszesital-fogyasztásához.

Számos tényező befolyásolja a kormány arra vonatkozó döntését, hogy megszabja-e az alkoholfogyasztás és -vásárlás minimális korhatárát. Az alábbiakban három esettanulmányban ismertetjük egy-egy ország törvényeit az alkoholfogyasztás alsó korhatárára vonatkozóan. Először az Egyesült Államokkal foglalkozunk, ahol nincs napirenden jelentősebb módosítás a jelenlegi korhatártörvényekben. Ezután Hollandiával, ahol először a szeszesital-vásárlás alsó korhatárának felemelését fontolgatták, de végül elálltak ettől. Végül Új-Zéland esetét tanulmányozzuk, ahol megvitatták, majd elfogadták a minimális korhatár lejjebb vitelét.

Egyesült Államok

Alig több mint egy évtizeddel ezelőtt az Egyesült Államokban az alkoholfogyasztás alsó korhatárára vonatkozó törvények államonként változtak, és 18 és 21 év között állapították meg a minimális korhatárt. Elsősorban az alkohol okozta halálos autóbalesetek számának csökkentése érdekében az 1984. évi korhatártörvény (National Minimum Drinking Age Act) kimondta, hogy az összes államban egységesen 21 évre kell felemelni az alkoholvásárlás alsó korhatárát, ellenkező esetben az államok eleshetnek a szövetségi útsegélytörvény (Federal Highway Aid Act) értelmében járó finanszírozástól. 1987-re minden állam igazodott a fenti jogszabályhoz.

A szeszesital-vásárlás alsó korhatára 21 évre történt felemelésének hatását illetően számos kutatást végeztek az USA-ban. Egyes vizsgálatok konkrétan arra irányulnak, hogy vajon az új törvény valóban meghozta-e a kívánt hatást, és csökkent-e a halálos autóbalesetek száma. Más kutatók azt vizsgálták, hogy a törvény milyen hatással van a fiatalok, elsősorban a főiskolai hallgatók alkoholfogyasztási szokásaira, konkrétan a tivornyázó italozásra (binge drinking).

A Nemzeti Közlekedésbiztonsági Hivatal (National Highway Traffic Safety Administration, NHTSA) statisztikai adatai szerint 1987 és 1996 között a 21 év alatti fiatalok okozta „alkohollal összefüggő”¹ halálos kimenetelű közlekedési balesetek száma 43%-kal csökkent (5062-ről 2883-ra).² Ezt a szám adatot annak fényében kell értelmezni, hogy az összlakosság körében 28%-kal csökkent a halálos közlekedési balesetek aránya. 1982 és 1986 között, amikor az alsó korhatár 18 és 21 év között változott, a 21 év alatti fiatalok esetében az alkohollal összefüggő halálos közlekedési balesetek száma 14%-kal csökkent (6329-ről 5455-re).³ Ugyanezen időszakban az összlakosság körében 4%-kal csökkent az ilyen balesetek száma. Az NHTSA szerint a 21 évet minimális korhatárként megszabó törvények hatása „az évek során egyre fokozódott az államokban, és egyre több 18-20 éves autóvezetőt érint”.⁴

Nem minden kutató osztja azt a nézetet, hogy közvetlen korreláció van az alkoholfogyasztás legalsó korhatárának felemelése és az alkohollal összefüggő halálos balesetek számának csökkenése között. Vingilis és De Genova⁵ például azt állítja, hogy a halálos autóbalesetek alkohollal való összefüggése a rendőrök benyomásain alapul, ezért teljesen szubjektív. Zylmannak hasonló módszertani fenntartásai vannak.⁶ Hughes és Dodder rámutat, hogy a baleseti statisztika emelkedő számai esetleg a fiatalok italozásán kívüli más okokra vezethetők vissza.⁷ Érvelésük szerint a gazdasági változások, a jogosítvány fiatalabb korban való megszerzése, az üzemanyagárak változásai és az, hogy több fiatalnak van autója, olyan tényezők, amelyek megmagyarázhatják az autóbalesetek számának növekedését.

A fiatalokat célzó prevenciós stratégiákat áttekintő értékelésében a Kathryn Stewart Kutatóintézet (Kathryn Stewart Pacific Institute for Research and Evaluation) megállapítja, hogy „sok más ország kulturális szempontból elfogadhatatlannak találja ezt a stratégiát [az alkoholvásárlás alsó korhatárának felemelését]”.⁸ Az értékelés hivatkozik például Simpsonra és munkatársaira, akik Kanadában - ahol az alkoholfogyasztás alsó korhatára 18 és 19 év között tartományonként változik - az alkohollal összefüggő halálos közlekedési balesetekkel kapcsolatban végeztek kutatást. Ők hangsúlyozták, hogy „a fiatal autóvezetők körében hasonlóan csökkent az alkohollal összefüggő halálos közlekedési balesetek száma anélkül, hogy felemelték volna az alkoholvásárlás minimális korhatárát”.⁹ Ez a megállapítás, vonja le a következtetést a jelentés, „nem arra utal, hogy az alkoholvásárlás minimális korhatárának felemelése hatástalan, hanem hogy Kanadában más stratégiák váltak be, vagy más tényezők befolyása érvényesült.”¹⁰ Csakugyan, bár Simpson és munkatársai azt találták, hogy „az 1980-as években Kanadában szignifikánsan csökkent az ittas vezetéssel összefüggő problémák nagyságrendje”,¹¹ mégis azt vonják le, hogy „bár megnyugtatóbb az a gondolat, hogy a probléma nagyságrendjében megfigyelt változások valahogy az ittas vezetésre irányuló kezdeményezések összhatásának voltak köszönhetőek, épp úgy lehetséges az is, hogy a változásoknak semmi közük nem volt hozzájuk.”¹²

A kutatások különböző megállapításokra jutnak azt illetően is, hogy mennyiben változtatott a fiatalok alkoholfogyasztási magatartásán a szeszital-fogyasztás alsó korhatárának felemelése. 1993-ban a vonatkozó szakirodalmat áttekintve Wagenaar arra a következtetésre jutott, hogy „a megbízható kutató és elemző módszereket alkalmazó vizsgálatok rendre azt állapították meg, hogy a szeszital-fogyasztás alsó korhatárának csökkentését követően a fiatalok körében nőtt az alkoholfogyasztás.”¹³ Az Egyesült Államok Számvevőszéke (U. S. General Accounting Office), valamint MacKinnon és Woodward is hasonló eredményre jutottak vizsgálataikban.^{14 15}

Ezzel szemben Hughes és Dodder, akik bázisadatok felhasználásával egy 4 éves időszakon keresztül tanulmányozták főiskolai hallgatók magatartását, azt állapították meg, hogy „a

hallgatók ivási szokásai és magatartásformái a vizsgált időszakban nagyjából állandóak maradtak.”¹⁶ Wechsler vizsgálatában arra jutott, hogy az alkoholfogyasztás törvényes alsó korhatára nem jósolja be a tivornyázó italozást, ami megkérdőjelezi a 21 év mint alsó korhatár hasznosságát a főiskolai alkoholpolitikában.¹⁷

Engs és Hanson 1982 és 1988 között három időszakban végzett vizsgálatokat, és az eredmények „a főiskolai diákság ivási szokásait és problémáit illetően kevés olyan változásra utaltak, amely az alkoholvásárlás alsó korhatárának országos felemeléséhez lett volna köthető”.¹⁸ Ugyanezen szerzőknek az 1987-88-as tanévben végzett vizsgálata feltárta, hogy több diák iszik illegálisan, mint legálisan. Eredményeiket a dacreáció elméletével (reactance theory) magyarázták, mely szerint ha az alkoholfogyasztás tilos, kívánatosabbá válik, és növekszik a nagykorúságot el nem ért fiatalok italozása.¹⁹

Megjegyzendő, hogy körülbelül a törvény hatályba lépésével egyidőben olyan csoportok, mint az „Anyák az ittas vezetés ellen” (Mothers Against Drunk Driving), a szeszipar, valamint az államok kormányzatai nagyszabású felvilágosító munkát végeztek az ittas vezetés veszélyeivel kapcsolatban. E munka pontos hatását nehéz mérni, de kevesen kétlik, hogy ezek a kampányok szerepet játszottak az ittas vezetéssel kapcsolatos tudatosság kialakításában és a magatartásváltozásban.

Az Egyesült Államok korhatártörvénye a nyilvánvaló következetlenségek miatt is aggályos, hiszen a 21 év alattiak nem fogyaszthatnak alkoholt, míg szinte minden más vonatkozásban felnőttként kezelik őket. Ezt a problémát talán O'Malley és Wagenaar fogalmazza meg a legtalálóbban, amikor azt mondja, hogy „sok megfigyelő számára tisztességtelennek tűnhet, hogy a 18-20 éveseknek megengedjük a házasságot, hogy gyerekeik legyenek, autót vezessenek, saját otthonuk legyen, fegyvert tartsanak, társadalmilag és anyagilag függetlenek legyenek, ám törvényileg tilos számukra, hogy megigyanak egy pohár bort egy étteremben, vagy egy pohár pezsgőt a saját esküvőjükön.”²⁰ Míg Toomey és munkatársai azzal érvelnek, hogy a különböző tevékenységekre különböző életkorokban válunk alkalmassá, továbbá ezt a következetlenséget a fiatalokat és a társadalmat fenyegető kockázatok nagysága indokolja,²¹ más országok nem érzik ugyanezt. Az Egyesült Királyságban például a Kormányzati Szakmapolitikai Értékelő Bizottság (Central Policy Review Staff) azt javasolja a jelentésében, hogy „gyakorlatilag lehetetlen volna a többség életkoránál magasabb alsó korhatárt érvényesíteni...”²²

Hollandia

Hollandiában az Egészségügyi, Népjóléti és Sportminisztérium „Törvénytervezet a szeszesitalokról, valamint a szálloda- és vendéglátóiparról” címmel most készíti elő azt a törvényt, amely a szeszesital-fogyasztás alsó korhatárát 18 évre hivatott felemelni. Jelenleg a 16 év feletti fiatalok számára a törvény engedélyezi a sör és bor vásárlását és fogyasztását, égetett szeszt pedig 18 éves kortól lehet vásárolni és fogyasztani. Az egészségügyi miniszter azért kérte a törvény előkészítését, hogy így lehessen érdemben kezelni a fiatalok túlzott mértékű italozásának véleménye szerint egyre súlyosbodó problémáját.

Jóllehet a törvény egyelőre az előkészítés fázisában van, számos kormánytisztviselő és ipari lobbicsoport máris tiltakozott a javaslat ellen. Egy tisztviselő például, aki az egészségügyi miniszter pártjának tagja, a következőt mondta: „Megértem a miniszterasszony céljait, de az eszközökről nem vagyok meggyőződve.”²³ Csakugyan, a törvényjavaslat ellenzői leggyakrabban arra hivatkoznak, hogy a jogszabály nehezen végrehajtható, mivel nincs az életkor ellenőrzésének hatékony rendszere. Hollandia, mint sok más európai ország, ellenzi a

személyi igazolványt mint kötelező azonosító eszközt, mivel sok állampolgár úgy érzi, ez sérti a személyiségi jogokat és a magánélethez való jogot. Így a személyi igazolvány felmutatása önkéntes alapon történik, hasonlóképpen az Egyesült Királyság sörözőiben nemrég bevezetett programhoz.²⁴

Egy holland egészségügyi tisztviselő szavai szerint „nem működőképes az a program, amely szerint csak a 18 éven felülieket lehet alkohollal kiszolgálni, ugyanis a 13 és 16 év közötti fiatalok 83%-a rendszeresen fogyaszt alkoholt. Attól nem fogják abbahagyni, hogy a javaslat törvényerőre emelkedik. Megvetetik majd az idősebb barátaikkal.”²⁵ A kereskedelem és az szeszipar képviselői egyetértenek ezzel az érveléssel.

Ha a törvénytervezet elkészül - ami kérdéses -, várhatóan 1998-ban kerül a Parlament elé.

Új-Zéland

Új-Zélandon jelenleg felülvizsgálják az alkoholfogyasztás alsó korhatárára vonatkozó jogszabályt tekintve, hogy „a lakosság, a vendéglátóipar és a hatóságok használhatatlannak, kezelhetetlennek, zavarosnak és frusztrálónak” minősítették.²⁶ Az érvényben lévő törvény 20 évben határozza meg az alsó korhatárt, amely az alkohol vásárlására vonatkozik, a fogyasztására nem. Azonban a törvény számos kivételt tartalmaz arra vonatkozóan, hogy hol fogyasztható alkohol („tiltott területek, ellenőrzött területek és más területek”),²⁷ tekintet nélkül arra, hogy a jelen van-e felnőtt, és hogy kíséri-e étkezés az alkoholt. Megfelelő körülmények fennállása esetén a fogyasztás alsó korhatára 18 év.

Miután megvizsgálta a 233 módosító indítványt (112-t a 20 éves, 106-ot a 18 éves és 15-öt egy sor egyéb korhatár mellett), az Új-Zélandi Tanácsadó Bizottság jelentésében az alkoholfogyasztás 18 évre történő csökkentését javasolta, egyetlen kivétellel: „A 18. életévüket be nem töltött személyek a tiltott területek kivételével látogathatnak szeszesital-árusítási engedéllyel rendelkező helyeket, számukra szeszesital értékesíthető és kiszolgálható feltéve, hogy szülő vagy törvényes gyám kíséri őket”.²⁸

A döntéshozatalnál a Bizottság négy célkitűzést tartott szem előtt. Először is világosnak kell lennie, hogy a törvény az alkohollal való visszaélést veszi célba, nem az egyén életkorát. Másodsor, a törvénynek világosnak és egyértelműnek kell lennie, hogy könnyen érthető és alkalmazható legyen. Harmadszor, bizonyos fokú társadalmi támogatást kell kapnia. Negyedszer, méltányosnak kell lennie az egyéb megkötések, illetve jogok vonatkozásában.²⁹

A Bizottság felismerte, hogy azok, akik a 20 éves alsó korhatár megtartását támogatták, javaslatukat a hozzáférhetőség elméletére alapozták - amikor a teljes fogyasztás csökken, az alkoholproblémák is csökkenni fognak. A Bizottság azzal utasította vissza ezt az érvelést, hogy a liberalizáció, amely a jelenlegi törvény hatására a szeszesital-fogyasztás szempontjából biztonságos helyeken a szeszesitalok hozzáférhetőségében bekövetkezett, a jelek szerint a fogyasztás csökkenését, nem pedig a növekedését eredményezte. Ezen kívül úgy vélekedtek, hogy a hozzáférhetőség elméletének logikus következményeként az általános alkoholtilalom révén a törvény korhatártól függetlenül felszámolná az alkohollal való visszaélést. „A legtöbb ember történelmi tapasztalatból tudja, hogy ez egy lehetetlen álom.”³⁰

Tekintetbe vették a más országokban folytatott vizsgálatok eredményeit is, de úgy érezték, hogy Új-Zéland helyzete más. Például a bizottság nem látott elegendő bizonyítékot arra, hogy az alkohollal való visszaélés markánsan megnő, ha a korhatárt 18 éves korra leszállítják, mivel a törvényes kort el nem ért fiatalok már hozzájuthatnak alkoholhoz a felnőttek, szülők,

és azon kivételek révén, amelyeket a jelen törvény biztosít számukra. Arra is felhívták a figyelmet, hogy a legtöbb országban már 18 év az alkoholfogyasztás legalsó korhatára.

Az új-zélandi kabinet jelenleg tárgyalja a Tanácsadó Bizottság ajánlásait, és a törvényjavaslat valamikor 1998-ban kerül a Parlament elé.

JOGSZABÁLY-ÉRVÉNYESÍTÉS

Az alkoholfogyasztás legalsó korhatárát szabályozó törvények végrehajtása komoly problémát jelent a legtöbb kormány számára, ahogy azt a fenti példák is tükrözik. Az olyan szervezetek, mint pl. a brit Alcohol Concern informális felmérései a törvény végrehajtásának hatékonyságáról vegyes eredményeket mutatnak³¹. A jogszabály-érvényesítés tekintetében Európa, Izland, Finnország, Írország és Norvégia meglehetősen magas helyen áll, míg a többi ország, ahol felmérést végeztek, nem éri el ezt a szintet.

Az Egyesült Államokban, ahol a jogosítványt használják személyazonosításra, nehézséget okoz a korhatártörvény egyetemi campusokban történő végrehajtása. Emiatt egyesek kivihetetlennek tartják a 21 éves alsó korhatár betartatását. Hanson szerint, aki szociológus, és az egyetemi campusokban végzett széles körű vizsgálatokat az alkoholfogyasztási problémákról, az ártalomcsökkentés érdekében a hangsúlyt át kellene helyezni az alkohol stigmatizálásáról a felelősségteljes alkoholfogyasztás előmozdítására.³²

KONKLÚZIÓK

Ez a jelentés az alkoholfogyasztás és -vásárlás alsó korhatárát vizsgálja nemzetközi összehasonlításban, és megállapítja, hogy a legtöbb országban a törvény ezt mindkét esetben 18 évben szabja meg. A jelentés három országban veszi górcső alá e terület törvényi szabályozását: Hollandiában, ahol a legalsó korhatár emelését javasolják, Új-Zélandon, ahol a korhatár csökkentését fontolgatják és az Egyesült Államokban, ahol egyik irányba sincs határozott elmozdulás.

IRODALOM

1. NHTSA defines alcohol-related as BAC (blood alcohol concentration) of .01 or higher for drivers/non-motorists. There is much debate on how „alcohol-related” should be tabulated.
2. National Highway and Traffic Safety Administration/FARS (7/23/97). Compiled by The Century Council, 1201 Pennsylvania Avenue, N. W., Suite 300, Washington, D. C. 20004.
3. *Ibid.*
4. *Ibid*, p. 1.
5. Vingilis, E. and K. De Genova. (1984) Youth and forbidden fruit: experiences with changes in legal drinking in North America. *Journal of Criminal Justice* 12: 161-172.
6. Zylman, R. (1977) The consequences of lower legal drinking ages on alcohol-related crash involvement of young people. *Journal of Traffic Safety Education*, January: 13-18.
7. Hughes, S. P. and R. A. Dodder. (1992) Changing the legal minimum drinking age: results of a longitudinal study. *Journal of Studies on Alcohol* 53(6).
8. Kathryn Stewart Pacific Institute for Research and Evaluation. (1996) Environmentally oriented prevention policies for young adults. Alcohol Policy X Paper, October 1: p. 6.
9. *Ibid.*
10. *Ibid.*
11. Simpson, H. M., D. R. Mayhew, and D. J. Beirness. (1995) The decline in drinking-driving fatalities in Canada: a decade of progress comes to an end? Traffic Injury Research Foundation, Ottawa, Canada. p. 508.
12. *Ibid.*
13. Toomey, T. L., C. Rosenfeld, and A. C. Wagenaar. (1996) The minimum legal drinking age: history, effectiveness and ongoing debate. *Alcohol, Health and Research World* 20(4): 214.
14. United States General Accounting Office (USGAO). (1987). *Drinking-Age-Laws: An Evaluation Synthesis of Their Impact on Highway Safety*. GO/PEMD-87-10. Washington, DC: USGAO.
15. MacKinnon, D. P. and J. A. Woodward. (1986). The impact of raising the minimum drinking age on drive fatalities. *The International Journal of the Addictions* 21(12): 1331-1338.
16. Hughes, S. P. and R. A. Dodder. (1992) Changing the legal minimum drinking age: results of a longitudinal study. *Journal of Studies on Alcohol* 53(6): 573.
17. Wechsler, H. (1995). Correlates of college student binge drinking. *American Journal of Public Health* 85(7): 921-926.
18. Engs, R. and D. J. Hanson. (1988) University students' drinking patterns and problems: examining the effects of raising the purchase age. *Public Health Reports* 103(6): 667.
19. Engs, R. and D. J. Hanson. (1989) Reactance theory: a test with collegiate drinking. *Psychological Reports* 64: 1083-1086.
20. O'Malley, P. M. and A. C. Wagenaar. (1991) Effects of minimum drinking age laws on alcohol use, related behaviors and traffic crash involvement among American youth: 1976-1987. *Journal of Studies on Alcohol* 52(5): 490.
21. Toomey, T. L., C. Rosenfeld, and A. C. Wagenaar. (1996) The minimum legal drinking age: history, effectiveness and ongoing debate. *Alcohol, Health and Research World* 20(4): 213-218.
22. Central Policy Review Staff. (1979) Alcohol policies. *Report by the Central Policy Review Staff*. Volume I: Report, May, p. 24.
23. *Haagse Courant* (1997) 11 July, p. 3.
24. For further information on this program, contact The Portman Group, 2d Wimpole Street, London, W1M 7AA, UK.
25. *Volksrant* (1997) Local Health Service South East of Brabant, 16 July, p. 3.
26. Ministry of Justice. (1996) 1996 Liquor review discussion paper. The Advisory Committee, Liquor Review 1996, Ministry of Justice. Wellington, New Zealand. p. 12.
27. *Ibid.*
28. New Zealand Advisory Committee. (1997) Report of the advisory committee on the liquor review. The Advisory Committee, Liquor Review 1996. Ministry of Justice, Wellington, New Zealand. p. 25.
29. New Zealand Advisory Committee. (1997) Report of the advisory committee on the liquor review. The Advisory Committee, Liquor Review 1996. Ministry of Justice, Wellington, New Zealand.
30. *Ibid.* p. 20.
31. Alcohol Concern. (1997) *Acquire*, Spring issue.
32. Hanson, D. (1996) Seven recommendations for a national alcohol policy. *The Rally Journal* 1(1): 10.